

بررسی تأثیر مذهب بر پوشاک سنتی زنان روستای چنشت

چکیده

پوشاک سنتی با توجه به ویژگی هایی که دارد یکی از نمونه های عینی و مجسم فرهنگ و اعتقادات هر جامعه است. ویژگی های پوشش سنتی در دوره های مختلف تجلی معانی دین و مذهب را نشان داده و امور حاشیه ای چون رنگ، فرم، جنس، تناسب با بدن و سن فرد از ارزش های اجتماعی و اعتقادات یک جامعه نشئت می گیرد. فرهنگ مردم روستای چنشت از توابع شهرستان سربیشه واقع در استان خراسان جنوبی ارتباطی بسیار مس تقیم با اعتقادات و باور های آرن دارد، استفاده از پوشش سنتی شاد و رنگارنگ در بین زنان روستا نهادینه شده و این اعتقاد و آیین در نوع پوشش زنان بسیار پررنگ نمود پیدا کرده است. تن پوش و سرپوش خاص زنان روستا از اعتقاد و باور به مذهب سرچشمه می گیرد که این نمود را در استفاده از رنگ سبز و آبی تن پوش می توان به وضوح مشاهده کرد. از این رو در مقاله ی حاضر تلاش شده تا ضمن معرفی پوشش سنتی زنان روستا، نقش، جایگاه و تأثیر مذهب و دینشان در رنگ، فرم و نقوش تن پوش ها تبیین شود. در واقع نگارنده در این پژوهش با به کار گیری روش تحقیق توصیفی - تحلیلی و گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه ای و میدانی همراه با بکارگیری ابزار کسب اطلاعات از قبیل دوربین، ضبط صوت و ... بهشاک سنتی زنان را بررسی می کند. در نهایت، نتایج به دست آمده بیانگر این بود که مردم روستا بخصوص زنان با تأثیر گرفتن از عامل مذهب و اعتقاد و احترام شدید به امام زاده سید حامد علوی که مقبره ی ایشان بر فراز روستا واقع شده، به استفاده از رنگ سبز و آبی در پوشش، روی آورده اند که سالیان سال همچنان بکر و پابرجاست. مذهب شیعه در دین اسلام رنگ های سبز، آبی، فیروزه ای، لاجورد و... و پوشیدگی و حجب در پوشش زنان را به عنوان ارزشی برای آنان تبیین کرده که در رنگ و فرم پرچین، گشاد و راحت پوشش زنان روستا نمود فراوان دارد و به این صورت شکل گیری این عقاید و تأثیر آن در ذهن را در این منطقه مشاهده می کنیم.

کلید واژه : مذهب، پوشاک سنتی، زنان، روستای چنشت

مقدمه

پوشش ایرانیان از ابتدای تاریخ تاکنون دارای اهمیت بوده و فرم لباس آن ها در جوامع مختلف با توجه به شرایط جغرافیایی و محیطی، نحوه‌ی زندگی، جنگ و اوضاع سیاسی- اقتصادی، اعتقادات مذهبی، آداب و رسوم و روابط فرهنگی- اقتصادی- سیاسی با سرزمین های دیگر متغیر بوده است. (الفتی، ۱۳۸۴: ۸)

در ایران و با رواج اسلام و گسترش مذهب تشیع، این سرزمین مأمّن بسیاری از فرزندان آل طه شد. علاقه‌ی ایرانیان به آن ها تنها منحصر به زمان حیاتشان نبود، بلکه پس از آن مقابر آن ها به محلی برای مشتاقان تبدیل شد. (معینی، ۱۳۹۳: ۲) اماکن مذهبی به عنوان تجلی بسیاری از اعتقادات و باورهای عمیق دینی، نقش مهمی در استقرار و رونق جمعیت پذیری سکونت گاه‌های انسانی داشته است. از سوی دیگر حضور افراد در خود مکان باعث ارتباط بیشتر با منبع مقدس می شود.

با توسعه‌ی فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی در جوامع و شکل گیری عقاید مذهبی و دینی در ذهن مردم، نوع لباس و رنگ آن، شکل و فرم و سبک دوخت آن نقش فرهنگی یافته و کارکرد اجتماعی و نمادین آن برجسته می شود و هر قومی مطابق با فرهنگ خویش پوشاک خود را انتخاب کرده است.

در میان مناطق مختلف ایران، استان خراسان جنوبی که در طول تاریخ زیستگاه قوم ساکارت بوده است (وفایی فرد، ۱۳۸۴: ۲۰)، کانون مهم سیاسی، نظامی، اقتصادی و فرهنگی و به عنوان گذرگاهی با اهمیت بین شرق و غرب مطرح بوده است و به دلیل موقعیت استراتژیکی در قیام ها و جنبش های تاریخی بر علیه سلطه گری بیگانگان سرآمد بوده و نمونه های ارزشمندی از مقاومت در برابر ظلم را به نمایش گذاشته است، از جمله قیام امامزادگان که وجود مقابر متعدد ایشان حاکی از آن است. آرامگاه یکی از این امام زادگان بر فراز روستای چنشت از توابع شهرستان سربیشه واقع شده است. امام زاده سید حامد علوی از نوادگان امام جعفر صادق (ع) بودند که بر علیه حکومت عباسی قیام کرده و تحت تعقیب قرار گرفته، سپس به همراه یارانش در این منطقه کوهستانی پناه گرفته‌اند و در جنگی نابرابر به شهادت رسیده و در این منطقه نیز دفن شده‌اند. وجود این امام زاده در شکل پذیری اعتقادات و آیین مردم روستای چنشت تأثیر بسزایی داشته و دارد. یکی از این نمودهای عینی که احترام و تعلق خاطر درونی مردم به امام زاده را نشان می دهد، پوشاک محلی بخصوص زنان روستا می باشد که تجلی مذهب، شرایط و عوامل محیطی و نوع معیشت در بروز آن دخالت داشته است و رنگ و سبک دوخت تن پوش آنان با پوشش نقاط دیگر استان متفاوت است. آنان از پوشش کاملاً محلی استفاده می کنند که تنوع رنگ و فرم آن‌ها، جلوه‌ی خاصی به روستا بخشیده، رنگ های سبز و آبی و فرم گشاد و راحت لباس آنان تجلی معانی متعالی اسلام و نوعی تعلق خاطر درونی به نیروی فرامادی و اتصال به عالم ملکوت را نشان می دهد. بنابراین با توجه به این نماد بارز فرهنگ در روستا و تجلی دین در آن که سالهاست پابرجا باقی مانده است، این پژوهش سعی دارد که برای معرفی ویژگی های این نماد ماندگار و تأثیر دین و مذهبشان در آن، به بررسی دقیق تر پوشش اهالی روستا بخصوص زنان با ذکر انواع و مدل ها، رنگ، فرم، نقوش پارچه و طرح آن بپردازد. تحقیق حاضر از نوع کاربردی

است؛ چراکه در جهت آشنایی و معرفی عواملی مهم در شکل پذیری زندگی انسان ها با یکدیگر قدم بر می دارد. مقاله حاضر از نوع توصیفی ژرفانگر می باشد و به روش گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای و میدانی، شامل: مصاحبه و مشاهده و تهیه عکس به دست آمده است و براساس این مستندات به بررسی این موضوع می پردازد.

پوشاک سنتی، شناسه هویت ساز

اعضای جامعه از راه نشانه های نمادین جامه هایی که بر تن دارند میان خود یک نظام ارتباطی فرهنگی برقرار می کنند. رمزگشایی از این نشانه ها و دریافت معانی و مفاهیم آن ها در هر گروه اجتماعی مستلزم درک رفتارهای اجتماعی و فرهنگی مردم آن گروه و شناخت نظام های دینی- اعتقادی و اعمال جادویی و باورهای است که پوشاک ارزش های نمادین خود را از آن ها گرفته اند. این ارزش ها نقش مهم و برجسته ای در نگهداشت هویت اجتماعی و فرهنگی و استمرار و تداوم آن در حیات تاریخی نسل ها ایفا می کنند. مثلاً همان اندازه که زبان هر یک از گروه های قومی لر، کرد، بلوچ، ترکمن و فارس آن ها را از یکدیگر متمایز می کند، پوشاک سنتی و بومی هر یک متمایز کننده این اقوام از یکدیگر است. بنابراین همچنان که ممکن است تغییر زبان ی ک قوم هویت قومی یا فرهنگی آن قوم نیز تغییر کند، یا از میان برود، از راه تغییر لباس بومی- محلی یک قوم نیز می توان کم و بیش چشم به راه هویت زدایی از آن قوم بود. جنس، رنگ، طرز دوخت، شکل لباس و فرهنگ مربوط به جامه ها یا مجموعه ای از ارزش ها و معیارهای فرهنگی، اخلاقی و معنوی، مانند شرم و حیا، وقار و متانت اهمیت و اعتبار اجتماعی و اقتصادی، سوگ و شادی، فقر و غنا و باورهای دینی- مذهبی و آرمانی درآمیخته اند. از این رو مطالعه پوشاک مردم یک گروه و قوم و جامعه، چه در گذشته و چه در حال و بررسی روند تحول و دگرگونی تاریخی- اجتماعی هر یک از قطعات لباس و کارکردهای اجتماعی و تأثیرپذیری و تأثیر گذاری آن ها زمینه ای مهم و ارزشمند در شناسایی الگوهای رفتاری مادی و معنوی آن گروه خواهد بود.

میان شخص و منزلت انسانی، اجتماعی و قومی او با لباسی که می پوشد و نوع و جنس و شکل و رنگ آن پیوسته ارتباط نزدیک برقرار بوده است. لباس بیش از هر چیزی نشان دهنده هویت انسانی، اجتماعی و قومی پوشنده آن است. حسین نصر در یکی از سخنانیهایش می گوید: "لباس پس از بدن، نزدیکترین چیزها به نفس ماست و هویت ما اغلب وابستگی نزدیکی به لباسمان دارد. لباس ما، بیش از هر امر دیگری مستقیماً نشان دهنده فهم و درک ما از معنای انسانیت است."

اهمیت پوشاک سنتی و محلی

پوشاک در لغت به معنای پوشیدنی، لباس و جامه و پوشیدن به معنی دربر گرفتن یا پنهان کردن چیزی است. پوشاک مانند خوراک، مسکن و... از نیازهای اولیه ی انسان محسوب می شود که در فرهنگ اصیل ایرانی از تنوع بسیاری برخوردار است. این نیاز در ابتدا تنها پوشش تن و بدن را در برابر عوامل آسیب رسان فیزیکی چون سرما و گرما برعهده داشت؛ کم کم با ذوق هنری و زیبایی شناسی انسان عجین شد و به منزله ی یکی از مظاهر سبک زندگی از حس زیبایی شناختی و هنر تأثیر پذیرفت. یکی از عواملی که بر تغییر پوشش و بروز تأثیر گذاشته

مذهب و دین است. دین را می‌توان یکی از دلایل نزدیکی مصرف‌کننده به هویت دانست. این فرهنگ و هویت غنی را می‌توان از پوشش مردم به درستی دریافت. لباس محلی مردم هر منطقه، کوهستانی و بیابانی، خشک و سرد و... نمادی اصیل است که به پیدایش تمدن بزرگ ایرانی و اسلامی مربوط می‌شود. لباس‌های محلی تنوع زیادی دارند و از مهم‌ترین ویژگی‌های آن رنگبندی و نقش‌های تزئینی پارچه و بخصوص پوشیدگی و حجب است. پوشش سنتی اسلامی و ایرانی به ویژه برای بانوان به علت استفاده از رنگ و طرح‌های زیبا و جذاب باعث یادآوری قدمت فرهنگ و تاریخ این سرزمین شده و از باورها و آداب و سنن ملت برخاسته‌اند؛ دین اسلام رنگ‌های سبز، آبی، فیروزه‌ای، لاجورد، سفید و... و پوشیدگی و حجب در پوشش زنان را ارزشی برای آنان تبیین کرده که در رنگ و فرم پرچین، گشاد و راحت این نوع پوشش نمود فراوان دارد؛ با بررسی پوشاک می‌توان ریشه‌های فرهنگی جوامع را بهتر شناخت؛ چراکه پوشش و کیفیت لباس، از ارزش‌ها، الگوها، آداب و اعتقادات اثر می‌پذیرد. پوشش سنتی اسلامی و ایرانی به ویژه برای بانوان به علت استفاده از رنگ و طرح‌های زیبا و جذاب باعث یادآوری قدمت فرهنگ و تاریخ این سرزمین شده و از باورها و آداب و سنن ملت برخاسته‌اند. بنابراین هویت بخشی از دیگر مشخصه‌های لباس سنتی است.

لباس سنتی ایرانیان بیش از سی نوع است که برخی از جمله لباس سنتی مردم خطه خراسان جنوبی علاوه بر جذابیت، منحصر به فرد بودن، زیبا، شکیل و راحت می‌باشند و اثربخشی فراوانی بر میراث فرهنگی این خطه گذاشته است.

انتخاب پوشاک مناسب

در انتخاب یک لباس مناسب رنگ یکی از عوامل مهم تلقی می‌شود. رنگ‌ها اگر درست انتخاب شوند به آسانی قادرند روی اندام تأثیر داشته باشند، معایب بدن را بپوشانند و محاسن را آشکار کنند و فرد را برازنده تر نشان دهند. شاید هیچ چیز به اندازه رنگی که برای لباس خود انتخاب می‌کنیم نشان دهنده خصوصیات و شخصیت ما نباشد و نمودارکننده ذوق و سلیقه‌ی شخصی او به شمار می‌رود. رنگ می‌تواند خلیات متفاوتی را در انسان بوجود آورد مثلاً خصوصیات فیزیکی او را نیرو بخشد یا کاهش دهد، پارچه‌هایی با رنگ‌ها سرد، مات، کدر یا تیره بدن فرد را کوچکتر می‌نمایانند.

رابطه‌ی بین نیروی عاطفی بدن و سطح احساس رضایت از پوشیدن لباس مناسب، رابطه مستقیمی با تمام بدن دارد. با استفاده‌ی صحیح و ماهرانه از لباس‌هایی که شامل طرح، رنگ، مدل، نوع، جنس پارچه و قد لباس و... می‌توان جهت دور نمودن نگاه و توجه از قسمت‌های نامتناسب بدن می‌توانیم ظاهر خود را به میزان قابل توجهی متناسب جلوه دهیم.

اهمیت رنگ سبز و آبی در قرآن و متون دینی

رنگ سبز در میان طیف‌های رنگی، رنگ وسط و متعادل استنه مانند زرد اثر محرک و هیجان آور دارد و نه مانند آبی، مسکن و غیر فعال است. این رنگ از ثبات عقیده و خودش ناسی حکایت می‌کند. سبز، رنگ آرامش، روستا و درختان است و سبز روشن، بهار و باروری را تداعی می‌کند. رنگ‌های سبز و آبی هر دو نمادی از آرامش‌اند با این تفاوت که سبز آرامش همراه با تفکر است.

اولین رنگ مثبت که در منابع، روایات و آیات کریمه قرآن مثبت بودن آن محرز است، رنگ سبز است در قرآن کریم در مورد پوشش بهشتیان در سوره کهف، آیه ۳۱ تأکید شده است: "لباس بهشتیان، پوشش سبزی از سُندُس و استبرق است." در سوره ی انسان آیه ۲۱ هم باز ثیاب خُضر اشاره شده است که نظیر همان آیه ی قبلی است. در آیه ی دیگری در سوره ی الحمن، آیه ی ۷۶ می‌فرماید: "در حالتیکه (بهشتیان با حورالعین) بر رُفرف سبز و بساط زیبا تکیه زده‌اند." که در اینجا به تکیه‌گاه‌های سبز اشاره شده است. (محمدی، شاملی، ۱۳۹۳: ۱۰)

در روایات متعددی از ائمه معصومین نیز پوشش سبز ستایش شده است. از جمله شیخ طبرسی در کتاب مکارم‌الأخلاق صفحه ۱۰۵، حدیثی را از پیامبر اکرم (ص) نقل کرده که ایشان در حالی که حضرت علی (ع) و فاطمه زهرا (س) در کنارشان بودند فرمودند: "جبرئیل خبر داده که خداوند در روز قیامت دو لباس به تن من و شما می‌پوشاند، یکی سبز و دیگری صورتی (گلی)، که در اینجا خداوند باز هم پوشش م قامات عالی بهشت را در روز قیامت، سبز معرفی می‌کند. در روایت دیگری که مرحوم صاحب وسائل در وسائل الشیعه، ابواب صوم المندوب، باب ۲۶، حدیثی از پیامبر اکرم (ص) نقل می‌کند که ایشان فرموده‌اند: "اگر کسی سیزده روز از ماه رجب را روزه بگیرد، خداوند متعال سفره‌ای از لُقوت سبز برای او پهن می‌کند."

از شیخ کلینی در کتابش به قول از امام باقر (ع) نقل شده: "کسانی که برای خدا به یکدیگر محبت می‌کنند و دوستی برای خدا دارند، خداوند آن‌ها را بر روی زمینی که از زمرد سبز فرش شده است قرار می‌دهد." از این روایات همانطور که گفته شد چنان بومی‌آید که رنگ سبز در مذاق شرع بسیار مطلوب است.

آبی: این رنگ به ذهن آرامش می‌دهد و در بین رنگ‌ها تناسب بیشتری با چشم دارد. یکی از حکمت‌های دیده شدن آسمان به رنگ آبی همین است. امام صادق (ع) خطاب به مفضل می‌فرماید: در رنگ آسمان و نیکویی تدبیر در آن اندیشه کن، به درستی که این رنگ سازگارترین رنگ برای چشم و موجب تقویت آن است. همچنین پیامبر اکرم (ص) نگاه به دریا را عبادت شمرده‌اند. دو مخلوقی که عظیم و آبی هستند، جلوه‌ی ویژه‌ای از عظمت خدا و ابزاری برای تقویت و سازگاری چشم محسوب می‌شوند. (میرصانع، ۱۳۹۵: ۱۱)

در جهان اسلام، شخصیت‌های بزرگ و مذهبی از روی عمامه و لباسشان شناخته می‌شدند. پیامبر اسلام (ص) از عمامه سفیدی به نام سحاب (ابر) که بر سر می‌گذاشت، شناخته می‌شد.

اثرات روانی رنگ‌های سبز و آبی

رنگ لباس افراد بیش‌تر از همه بر هیجانات تأثیر می‌گذارد؛ هیجانات رفتار افراد را به صورت غیر مستقیم تحت تسلط خود قرار خواهند داد.

رنگ سبز: از تمام رنگ‌ها آرام‌تر است و حالتی از آرامش دنیوی و رضایت از خود دارد.

آبی: رنگی عمیق و زنانه و نشانه‌ی بلوغ و پختگی است؛ آرام و درونگراست و طراوت، پاکیزگی و تازگی را القاء می‌کند، بخصوص زمانی که در مجاورت سفید قرار گیرد. این رنگ عالی‌ترین رنگ برای برقراری تعادل است. حس سنتی: در ترکیبات رنگی اغلب از رنگ‌هایی که دارای اهمیت تاریخی هستند کپی برداری می‌شود. رنگ‌های آبی لاجوردی، سبز فیروزه‌ای و طلایی تیره و سبز در ته رنگ‌های خاکستری شده نمایانگر عمق موضوعات سنتی هستند.

حس نیرو بخشی: ترکیبات رنگی‌ای که معمولاً بر تازگی دلالت دارند، مانند رنگ‌های سبز، آبی یا فیروزه‌ای و نارنجی و

حس طراوت و تازگی: سبز القاء‌گر سلامتی و خوشبختی است و وقتی با مکملش قرمز ترکیب شود، سرزندگی‌اش افزایش می‌یابد. استفاده از رنگ‌های مشابه سبز روی چرخه‌ی رنگ می‌تواند ترکیبات رنگی قوی خلق کند تا طراوت و سرزندگی را القاء کند.

معرفی روستای چنشت (chenesht)

روستای چنشت از توابع شهرستان سریشه است که در ۶۰ کیلومتری جنوب شرقی بیرجند و در ۷ کیلومتری مزار بی بی زینب خاتون (مزار کاهی) قرار دارد. (تصویر ۱) چنشت را هم وزن بهشت می دانند که پیش ازین به علت زیبایی و وجود رودخانه فصلی و سرسبزی آن، گروهی از دامداران این منطقه را جهت سکونت خود برگزیدند و به مرور زمان نام کنونی را به خود گرفته است. گروهی نام روستا را بر گرفته از همین رودخانه ها می دانند که "چند شط" نام گرفته و بعدها به نام چنشت تغییر یافته است. (مصاحبه با دهیار روستا، ۱۳۹۴) این روستا اقلیمی معتدل و کوهستانی دارد و دارای بافت مسکونی و چشم انداز کوهستانی زیبا و جذابی است که در میان باغات گردو و دیگر میوه ها قرار گرفته است. (تصویر ۲) چنشت قدمتی کهن دارد و در دوره های مختلف مورد بازسازی قرار گرفته است.

۲- نمای کلی از روستا
(منبع: سایت. birjand.irib.ir)

۱ - نقشه راه و فاصله از بیرجند
(منبع سایت. birjand.irib.ir)

زیارتگاهی که بر فراز روستا قرار دارد، بر قدمت دیرینه این روستا دلالت دارد. (تصویر ۳). این حرم متعلق به فرزندان از نسل امام جعفر صادق (ع) به نام های سید حامد، سید قاسم و سید عبدالجلیل علوی است. ایشان در سال ۵۳۷۰ق به همراه جمعی از سادات بر علیه حکومت خلفای عباسی آن زمان قیام کرده و تحت تعقیب قرار گرفتند تا به این منطقه رسیدند و در این مکان به شهادت رسیدند. حدود ۴۰۰ سال پس از شهادت ایشان سید محمد مشعشع به قهستان آمد و غار را پیدا کرد و اجساد را بیرون آورد و ایشان را در بقعه ای که ساخته بود دفن کرد. در طول تاریخ بنا، بارها بازسازی شده و توسعه ی بنای امام زاده به همت اهالی تاکنون ادامه دارد. (رجبی، دهقانپور، ۱۳۹۴: ۱۲۳، ۱۲۲)

از دیگر جاذبه های مهم و طبیعی روستا می توان به غار چنشت و چهل چاه اشاره کرد. غار چنشت در شمال روستا قرار گرفته و بر اثر زمین لرزه های رخ داده در طول تاریخ پدید آمده است. غار در سال ۶۱۴ ه.ق توسط محمد مشعشع کشف گردید. حدود ۶۰ متر طول دارد و در آن بازمانده اجساد، استخوان های در هم شکسته

انسان، ابزارو پارچه، چرخ نخ ریزی و ظروف مربوط به هزاره دوم و سوم پیش از میلاد کشف شده که باعث بازدید گردشگران زیادی از روستا گردیده است. (الفتی، ۱۳۸۴: ۲۹) (تصویر ۴) در غار چهل چاه هم که در نزدیکی غار چنشت است اجساد ۱۴ نفر، مرد، زن و کودک مشاهده شده که گویا در آنجا محبوس شدند. در دهه ۱۳۴۰ گروهی از زمین شناسان و باستان شناسان آمریکایی و ایرانی جهت مطالعه به این منطقه آمدند. (بهنیا، ۱۳۸۰: ۳۸۵) در کتاب نامه‌هایی از قهستان هیل می‌نویسد: بعد از گردش مختصر، رو به کوه حرکت کردیم و با عبور از راهی پر نشیب و فراز، حدود ظهر به چنشت که محل غار اسرارآمیز بود، رسیدیم (هیل، ۱۳۷۸: ۵۹)

۴- اجساد کشف شده در غار چنشت- (منبع: mehrnews.com)

۳- مزار سید حامد علوی- (منبع: mehrnews.com)

محله‌های مختلف روستا شامل محله پایین ده یا ته ده، محله ی بازیگاه که به سمت امامزاده و مسیر غار می باشد. چنشت به دلیل ویژگی‌های خاص فرهنگی همچون پوشاک سنتی، موسیقی سنتی، بازی‌های بومی- محلی، غذاها و مراسم ازدواج سنتی، بسیار شاخص و چشم گیر است. (فرجامی، ۱۳۹۶: ۲۷۸)

معماری روستا همچون کوچه ای بن بست می ماند که وقتی وارد آن می شوی باید از همان راه هم خارج شوی و راه دیگری ندارد و همین موضوع روستا را به مکانی دنج تبدیل کرده است. (تصویر ۵)

جمعیت روستا در سال ۱۳۸۵ حدود ۱۰۱۰ نفر بوده است. شغل مردم اغلب زراعت، دامداری و باغداری است و گروهی نیز در کارگاه قالی بلفی و درتولید صنایع دستی مشغولند. تعداد ۱۷ مرکز پرورش مرغ (مرغداری) نیز در روستا و اطراف وجود دارد که گروهی نیز در این زمینه فعالیت می کنند. (زنده دل، ۱۳۸۶: ۲۷)

مهمترین صنایع دستی روستا شامل انواع فرش های دست بافت، قالیچه و گلیم های زیبا، ریسندگی، سبد بافی، زیلوبافی و جاجیم است که امروزه کمی کاهش یافته است. از جمله سوغاتی های معروفشان نیز می توان زعفران زرشک، گردو، بادام، میوه های خشک، قالیچه و نوعی گبه اشاره کرد. (همان: ۲۹)

۵- کوچه ها و معماری روستای چنشت - نگارنده

معرفی شخصیت امام زاده و بنای مقبره ایشان

آیتی به نقل از تاریخ قهستان اثر علی بن محمد یاسری مشهور به "حسامی" این چنین می نویسد : در عهد خلافت الطایع لله عبدالکریم عباسی (۳۸۱-۵۳۶۳ه) الحامد لله علوی با گروهی از مردمان خاندان خود معروف به باقریه از یثرب به ری و از آنجا به خراسان آمده و در بعضی از نواحی خراسان متوطن گردیدند. چندی نگذشت که، به منظور تأسیس دولتی علوی و برانداختن اساس دولت بنی العباس بر علیه عباسیان قیام کردند. چون خبر به طایع لله رسید، پسرش احمد که ملقب به القادر لله بود و ولایت خراسان و ماورالنهر را در دست داشت، مأمور کرد تا آنان را از بین ببرد. این گروه به واسطه ی کثرت سپاه القادر و قلت اعوان تاب مقاومت نیاورده، با اهل و عیال و رجال، سرگرد بیابان ها و جبال شدند. باز هم القادر در معاندت آن گروه از پای ننشسته، سپاه را امر کرد که در پی ایشان رفته هر کجا برایشان دست یابند جمله را از کوچک و بزرگ بقتل برسانند. بالاخره قضا و قدر آن جماعت را به قهستان کشانیده و در نزدیکی چنشت با سپاه عباسی روبرو شدند و ناگزیر بدانجا پناهنده شدند و این گروه همه روزه به دشت آمده و در صحرای نهارجان با سپاه هزار نفری عباسی مبارزه می کردند و شب دوباره به کوه بازمی گشتند. در خلال این جنگ سید حامد و دو فرزندش قاسم و عبدالجلیل بواسطه کوشش در قتل و تهور، زخم های متعدد برداشتند، دار دنیا را وداع گفتند. بعد از این حادثه سید محمد که ملقب به نقیب بود، رهبر این قوم و زمامدار آن طایفه شد. به واسطه ی خوف و هراس از سپاه عباسی به تکفین جنازه ها نپرداخته و اجساد شهدا را در غاری به ودیعت نهادند و باب آن غار را با سنگ و گل پوشاندند. او زنان و اطفال را با سید ناصر روانه عربستان کرد (آیتی، ۱۳۷۱: ۶۱) که در طی مسیر بارها دشمنان بر سرراهشان قرار گرفته و اکثر آنها از جمله سید محمد را به شهادت رساندند.

در نخستین روزهای سده ی نهم در سال ۸۰۰ هجری امیربزرگوار که سید محمد مشعش نام داشت با جمعی از ولایت خوزستان وارد قهستان شده و در قریه چنشت نزول کرد و با خود کتابی همراه آورده که با آن آثار و علامات که در آن بود بدان غار که اجساد کشتگان را سپرده بودند راه یافت و اجساد سید حامد و دیگر مقتولین را بیرون آورده و در تابوت نهاده و سردابی کردند و با سنگ و آجر بپرداختند و در آن بدن ها را مدفون ساخت و آرامگاهی

بر قبر آن‌ها بنا نهاد و خود به عربستان باز می‌گردد. (همان، ۶۲) سید محمد، مرد صالحی به نام درویش حسین را به خدمت گماشت و در آنجا بگذاشت. (همان، ۱۳۵) برخی هم احتمال می‌دهند بانی ساخت اولین بقعه در چنشت، سید محمد نور بخش (۷۹۵-۸۶۹ ه ق) که زادگاهش قاین بوده و خود را از نسل امام کاظم (ع) می‌دانست، باشد.

حسامی می‌نویسد: وقتی جسد را بیرون آوردند سرش برهنه بود و لیکن بدنش به لباس سبز پوشیده و تعویذی بر بازوی همایونش بسته بود، به همان رسم و نشان که سید محمد مشعشع از پیش خبر داده بود، نام صاحبش را در آن تعویذ نوشته یافتند و بالجمله ظهور این مزار از سنه هشتصد است.

در کتب انساب امام زادگان نام کامل و منسب ایشان به این صورت آورده شده "احمد بن محمد حمزه بن محمد بن اسحق فرزند امام جعفر صادق (ع)". (همان: ۱۲۳)

در طول تاریخ بنای امام زاده، بارها بازسازی شده و توسعه‌ی آن به همت اهالی تاکنون ادامه دارد. (تصاویر ۶، ۷، ۸)

۷- بنای جدید امام زاده بر فراز روستا - (منبع: نگارنده)

۶- بنای قدیم مقبره سید حامد علوی

(منبع: mehrnews.com)

۸- بنای جدید امام زاده از نمایی دیگر - (منبع: نگارنده)

سیر تاریخی پوشاک مردم روستا

لباس پوشیدن انسان در ادوار مختلف یکسان نمانده و دارای ناهمواری‌های زیادی بوده است. در بیرجند اگر چه در گذشته به علت عوامل مختلف مانند درآمد اقتصادی، نوع کار، مواد اولیه، باورها و هنرهای اجدادی و غیره از پوشش‌های متنوعی استفاده می‌شده است، اما امروزه به جز در برخی روستاهای استان این نوع پوشش به بوته‌ی فراموشی سپرده شده است؛ اما در روستای چنشت نزدیک به یک قرن است که لباس زنان همین پوشش امروزی است و قبل از آن از تن پوش‌هایی به نام پهره و شلیته استفاده می‌کردند که با گذشت زمان قد پهره بلندتر و از گشادی شلیته هم کاسته شده و تبدیل به شلوارهای امروزی شده است. جنس لباس محلی در خراسان جنوبی و بخصوص این روستا به علت آب و هوای خشک منطقه، اغلب از نخ پشم، پنبه و مواد لطیف است که کاربرد فراوان دارد. در انتخاب رنگ پارچه‌ها از رنگ‌های شاد و تند و بیشتر طیف‌هایی از سبز و آبی و پارچه‌هایی با نقوش هندسی و گیاهی، تزیینات فراوان و زری دوزی استفاده می‌شود.

لباس (تن‌پوش)، سرپوش و زیورآلات زنان روستا، نسبت به گذشته تغییر بسیار ناچیزی داشته، تا حدی که همان تن‌پوش‌های چندین دهه‌ی گذشته را در پوشش نسل کنونی می‌بینیم. اما لباس مردان در گذشته‌ای نه چندان دور و حدود سه دهه‌ی پیش، مانند زنان، به رنگ‌های سبز و آبی و از پارچه‌های گلدار بوده (هاشمی زاده، ۱۳۸۵، ۹۰)، بخصوص در مراسمات جشن و عروسی که پارچه‌ی پیراهنشان همانند زنان دارای تزیینات زری دوزی، پولک، منجوق و ... بوده است، ولی امروزه کاملاً متفاوت و به لباس مردم سایر مناطق شبیه شده است. امروزه لباس مردان به دلیل رفت و آمد به شهرهای بزرگ اطراف دچار دگرگونی و تطابق بیشتری با آن‌ها شده است و لباس قدیم جای خود را به انواع جدید داده است.

معرفی تن پوش زنان روستا

پیراهن‌ها که زنان روستا آن را پاچین می‌خوانند بیشتر به رنگ‌های سبز و آبی می‌باشد؛ از قسمت شانه تا روی زانو را می‌پوشاند، قسمت جلوی آن تا کمر دو تا سه دکمه دارد؛ دارای کمری با عرض ۸ تا ۱۰ سانت است؛ از قسمت کمری بسیار چین دار، گشاد و بدون دکمه است و مقدار پارچه‌ی مورد نیاز برای دوخت آن حدود ۴ متر است. پاچین دارای آستینی معمولی، میچ‌دار و دکمه‌دار می‌باشند. (تصاویر ۶، ۷، ۸، ۹)

پارچه‌ی پاچین در گذشته از جنس کودری، پچسکن و چکن (انواع پارچه‌های پنبه‌ای) و امروزه مخمل و پارچه‌ی اندولزی (نوعی پارچه پنبه‌ای) می‌باشد؛ همچنین پارچه‌ها ساده و گاهی دارای دوخت‌های سنتی و دستی با نقوش هندسی، گیاهی و تزییناتی مثل نگین، پولک و منجوق و ... می‌باشد که در اینجا انتخاب رنگ پارچه، مورد نظر است. (مصاحبه با رستم نژاد، ۱۳۹۶)

۷- پاجین معمولی از جنس مخمل -
(منبع: نگارنده)

۶- پاجین های معمولی از جنس اندولزی - (منبع: نگارنده)

۸- پاجین مجلسی از جنس مخمل دارای ۹- پیراهن سبزرنگ دختران روستا- (منبع: mehreaseman.blogspot.com)
تزیینات فراوان - (منبع: نگارنده)

نقوش و تزیینات پارچه ها

شواهد تاریخی نشان می دهد که مردم بیرجند به لحاظ شرایط سخت طبیعی از دیر زمانی به صنایع و تجارت و کشاورزی روی آورده اند. از دوره ی صفویه و بویژه در طی یک قرن گذشته به علت ایجاد امنیت و قراردادن بیرجند در مسیر چندین شهر موجب شده که این شهر پایگاه تجاری مهمی برای بازرگانان شهرهایی مثل کرمان، یزد، هرات، سیستان و چند شهر دیگر باشد. همچنین در سال ۱۲۹۰ه ق، ۸۰٪ کل مبادلات ایران با دو کشور هندوستان و انگلستان به واردات کالاهایی مانند منسوجات پنبه ای و پشمی، قند و شکر و چای اختصاص داشت که بخش قابل ملاحظه ای ازین واردات الزاماً از طریق بیرجند صورت می گرفت. (بهنیا، ۱۳۸۱: ۱۴۳)

پارچه های مورد نیاز لباس ها را اکثراً مردان، در سفر به شهرهایی از جمله زاهدان، اصفهان، شیراز، یزد و تهران تهیه می کنند که جنس آن ها در گذشته کودری، پچسکن و چکن (انواع پارچه های پنبه ای) بوده و امروزه بیشتر پارچه های مخمل و پارچه ای که اهالی آن را "اندولزی" (نوعی پارچه ی پنبه ای) می خوانند، می باشد. رنگ آن ها با انتخاب خودشان و اکثراً سبز و آبی می باشد، اما برای مجالس، پارچه هایی با رنگ های دیگر مثل قرمز، بنفش، لاجورد و... با زرق و برق بیشتر و دارای تزیینات دست مثل پولک و نگین دوزی نیز انتخاب می کنند.

اکثر پارچه‌ها دارای نقوش اسلامی مثل گل و گیاه، نقوش هندسی و انتزاعی می‌باشند. نقوش هندسی شامل دایره (که گاهی به صورت پولک، نگین و منجوق کار شده است)، لوزی، مربع، مثلث و ... می‌باشند. طرح‌ها و نقوش گیاهی هم شامل انواع گل‌ها با رنگ‌های متنوع و بیشتر رنگ مکمل پارچه، روی پارچه‌ها مشاهده می‌شوند. در بعضی پارچه‌ها نیز ترکیبی از نقوش هندسی و گیاهی هم به چشم می‌خورد. (تصاویر، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۱۳) این نقوش نیز تجلی تأثیر اسلام در شکل‌گیری نقش و طرح را نشان می‌دهد که با منع هنرهای تصویری، مجسمه و نقوش انسانی، هنرمندان به سمت اشکال هندسی و گیاهی و کاربردی کردن آنها در هنرهای مختلف از جمله منسوجات و پارچه‌ها رفته‌اند.

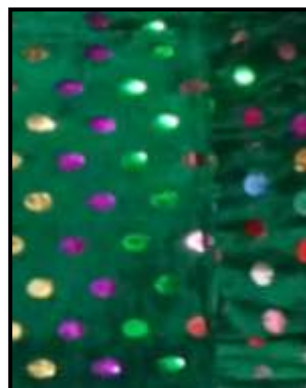
از دیرباز، تهیه و دوخت لباس‌ها در خود روستا و بوسیله‌ی چندتن از زنان خانه‌دار و خیاط صورت می‌گیرد. دو نفر از خیاطان مقیم روستا خانم‌ها، "مهین میری" و "عبدالهی" هستند که هم‌اکنون در روستا، دوخت انواع پوشش از جمله: پیراهن، شلوار، چادر را انجام می‌دهند. سابق در شهر بیرجند نیز خیاطی به نام "آستا شیر" این کار را انجام می‌داد که پس از فوت وی، شغل او دیگر ادامه نیافت و خود زنان در روستا مشغول به این کار شدند. قیمت پارچه بسته به جنس و ساده یا طرح‌دار بودن آن، از ۱۵ تا ۵۰ هزار تومان متغیر است. (مصاحبه با رستم نژاد، ۱۳۹۶)

۱۱- پارچه‌هایی با نقوش گیاهی از جنس اندولزی برای تهیه پیراهن و چارقد- (منبع: نگارنده)

۱۰- پارچه‌هایی با نقوش هندسی از جنس مخمل برای تهیه پیراهن و شلوار- (منبع: نگارنده)

۱۳- پارچه با نقوش گیاهی و هندسی از جنس اندولزی برای تهیه پیراهن و چارقد

۱۲- پارچه با نقوش انتزاعی از جنس مخمل برای تهیه پیراهن و شلوار- (منبع: نگارنده)

چارقد: نوعی روسری بزرگ است که اهالی به آن چهارقد نیز می گویند ولی در زبان عامیانه چارقد گفته می شود، با این تفاوت که مستطیلی با عرض ۱/۵ و طول ۲ متر است و به دور سر پیچیده شده و با سنجاق محکم می شود و از رنگ های مختلف اکثراً سبز و آبی و قرمز انتخاب می شود. در مراسم جشن و شادی از اجناس اعلاء انتخاب می شود و جنس و رنگ آن بسته به سن زنان و نوع مراسم تغییر می کند. چارقد را روی کلوته و عقب تر از آن توسط زیور "خوله" می بندند. (مصاحبه با رستم نژاد، ۱۳۹۶) (تصویر ۱۵)

۱۵- چارقد متصل به کلوته که به دور سر پیچیده شده - (منبع: mehrnews.com)

چادر: به رنگ های مختلف، گلدار و شبیه چادر معمولی است؛ با این تفاوت که در مراسم از چادری استفاده می کنند که کوچکتر و کوتاهتر است؛ به کلاه پول وصل است و از پشت سرشان آویزان است. رنگ و جنس پارچه با توجه به سن شان متفاوت است. دختران جوان بخصوص تازه عروس ها، رنگ های شاد و روشن و حتی سفید گلدار و زنان مسن رنگ های تیره می پوشند. ولی در مواقع عادی و عبور و مرور در روستا اکثراً از چادرهای رنگی و تیره با نقوشی به رنگ سبز و آبی استفاده می کنند. (تصویر ۱۶)

۱۶- پارچه چادری با نقوش گیاهی و هندسی - (منبع: نگارنده)

لباس زنان در مراسم مختلف

مراسم عروسی و شادی در روستای چنشت از اهمیت بسیاری برخوردار است و به همین دلیل پوشش زنان با لباس ساده و همیشگی‌شان بسیار متفاوت است. اوج زیبایی و تزیینات را در پوشاک زنان و دختران در مجلس عروسی مشاهده می‌کنیم. هر کدام از زنان با لباس های نو و کلاه پول و زیورآلات خودشان در مراسم حاضر می‌شوند. در چنشت رسم بر این است که در هر مجلس شادی، زنان بایستی یک پیراهن جدید و نو بپوشند و لباس تکراری برتن نمی‌کنند. پیراهن‌ها با اجناس اعلاء مانند مخمل و مملوء از تزیینات انتخاب می‌شوند. رنگ های سبز و آبی و حتی قرمز خوشرنگ و روشن را می‌توان در پیراهن‌ها، شلوار، چارقد و حتی چادرشان مشاهده کرد. اکثراً کلوته و چا رقه‌های مخمل و پولک دار بر سر می‌گذارند. (تصویر ۱۷) خانواده‌ی عروس باید برای دخترشان انواع زیورآلات، کلوته، مندیله، خوله و طوق را فراهم کنند، تا در این روز او را با آن‌ها آراسته نمایند. دختران کوچک نیز از شش - هفت سالگی دارای کلاه پول و سایر پوشش های زنان می‌باشند که البته بنا به سن شان که کمتر است از رنگ های شادتر و روشن تر استفاده می‌کنند.

لباس مهمانان که از سایر مناطق دعوت می‌شوند لباس مجلسی معمولی است اما مهمانان چنشتی که در خارج از روستا زندگی می‌کنند در مراسم عروسی داخل روستا با لباس محلی که در گذشته استفاده می‌کردند، وارد می‌شوند.

لباس عروس همان لباس محلی زنان است با این تفاوت که باید ۷ پیراهن روی هم بپوشد. این تعداد معمولاً به ترتیب، رنگ های سفید، قرمز، آبی، سبز و مراحل آخر رنگ دلخواه و جنس پارچه مخمل می‌باشد. همچنین با ریسع‌هایی از پول نقره، مهره و سکه و خوله، منا، توف، طوق و مندیله روی لباس ها و سر و صورت عروس را زینت می‌دهند. (تصویر ۱۸) لباس داماد دو دست است که یک دست را خانواده ی خودش و دست کامل دیگر را خانواده‌ی عروس تهیه می‌کنند، که شامل لباس زیر، پیراهن یقه اسکی، پیراهنی از جنس پارچه ی سرنا و کت و شلوار می‌شود. استفاده از کت و شلوار از قدیم مرسوم بوده و اهالی اطلاع دقیقی از تاریخ شروع استفاده‌ی آن در روستا نداشتند. (بهرامیان، رشیدی و... ۱۳۹۱).

لباس داماد به شکل امروزی است با این تفاوت که یک دستمال سه گوش به نام "کشمیری" به رنگ سبز، روی شانه داماد می‌اندازند (تصویر ۱۸) و چتر و عینک آفتابی نیز از ملحقات پوشش داماد می‌باشد. در چنشت در مراسم عزا و بخصوص ایام محرم، اکثراً از کوچک تا بزرگ، لباس تیره و سرتاپا مشکی پوشیده و همه در مراسم شرکت می‌کنند (تصویر ۱۹) ولی در مراسم روضه مانند سالروز شهادت امام جعفر صادق (ع) یا فوت اشخاص، زنان با لباس معمولی و همیشگی‌شان و چادرهای رنگی شرکت می‌کنند و فقط افراد مسن و مردان لباس مشکی می‌پوشند.

۱۷- پوشش دختران در مراسم عروسی - (منبع: tasnimnews.com)

۱۸- عروسک‌های عروس و داماد چنشتی - (منبع: آرشیو اداره کل میراث فرهنگی و...)

۱۹- زنان و کودکان در مراسم عزاداری محرم - (منبع: آرشیو اداره کل میراث فرهنگی و...)

نتیجه گیری

از گذشته های دور مذهب، یکی از عوامل مؤثر در استقرار جمعیت و رونق سکونت گاه های انسانی بوده است . طرفداران نظریه های مذهبی در پیدایش سکونت گاه ها معتقدند: عوامل مذهبی در به هم پیوستن گروه های مختلف اجتماعی و نیز تمرکز جمعیت و پیدایش سکونت گاه ها بسیار مؤثر بوده است.

میان شخص و عامل دین، فرهنگ، منزلت اجتماعی و قومی او با نوع لباسی که می پوشد، جنس، فرم و رنگ آن ارتباط نزدیکی برقرار است. رنگی که برای لباس خود انتخاب می کنیم نشان دهنده ی خصوصیات و شخصیت ماست و می تواند خلیات متفاوتی را در انسان بوجود آورد. مذهب و دین از عواملی هستند که بر تغییر پوشش تأثیر مستقیم دارند. اعتقادات و باورهای دینی، یکی از دلایل نزدیکی مصرف کننده به هویت به شمار می رود. دین اسلام رنگ های سبز، آبی، فیروزه ای، لاجورد، سفید و... و پوشیدگی و حجب در پوشش زنان را ارزشی برای آنان تبیین کرده که در رنگ و فرم پرچین، گشاد و راحت این نوع پوشش نمود فراوان دارد؛ پوشش سنتی اسلامی و ایرانی به ویژه برای بانوان به علت استفاده از رنگ و طرح های زیبا و جذاب باعث یادآوری قدمت فرهنگ و تاریخ این سرزمین شده و از باورها و آداب و سنن ملت برخاسته است؛ این فرهنگ و هویت غنی را می توان از پوشش مردم هر منطقه به درستی دریافت. لباس محلی مردم روستای چنشت از توابع سربیشه واقع در استان خراسان جنوبی نیز نمادی اصیل است که نشان دهنده ی هویت و فرهنگ این روستا می باشد. این روستا نسبت به سایر مناطق استان کمتر دچار تحولات و تغییرات فرهنگی شده است و تاکنون محفوظ مانده است. وجود آرامگاه امام زاده ی واقع بر فراز روستا و اعتقاد شدید مردم به ایشان در نوع پوشش آنان تأثیر گذاشته است، مردم روستا بویژه زنان و دختران از پوشش محلی استفاده می کنند که تنوع رنگ در آن جلوه ی خاصی به روستا بخشیده و هر گردشگری را به حیرت وادار می دارد. از مهم ترین ویژگی های لباس زنان روستا رنگبندی (سبز و آبی)، نقش های تزئینی پارچه و بخصوص پوشیدگی و حجب است. با بررسی پوشاک محلی این منطقه ، ارتباط مردم با دین و اعتقاد آنان را به وجود امام زاده در روستا به خوبی می توان دریافت.

منابع و مؤاخذ

- ▶ الفتی، آرش (۱۳۸۴) خراسان جنوبی سرزمین طلای سرخ- نشر سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
- ▶ برآبادی، سید احمد و مکرمی فر، ابوالفضل (۱۳۷۴) مردم نگاری شهرستان بیرجند، اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی بیرجند
- ▶ بهنیا، دکتر محمدرضا (۱۳۸۱) بیرجند نگین کویر، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران
- ▶ آیتی، حاج شیخ محمدحسین (۱۳۷۱، ۱۳۲۷) بهارستان در تاریخ و رجال قائنات و قهستان، انتشارات دانشگاه فردوسی
- ▶ رجبی، نجیب الله و دهقان پور، مریم و رجبی، معصومه (۱۳۹۴) تاریخ خراسان جنوبی، انتشارات شهر آشوب
- ▶ زنده دل، حسین (۱۳۸۶) راهنمای گردشگری روستاهای ایران ۷- تهران، نشر ایرانگردان
- ▶ عابدینی، اعظم (۱۳۹۵) مبانی طراحی لباس، انتشارات کتاب آبان
- ▶ عمیدیان، احسان (۱۳۹۶) فیلم مستند چنشتی ها- آرشیو صدا و سیما خراسان جنوبی
- ▶ فرجامی، محمد (۱۳۹۶) بررسی باستان شناختی شهرستان سریشه، نشر چهاردرخت
- ▶ محمدی حسن آبادی، فیروزه و شاملی، نصراله (۱۳۹۳) مقاله رویکرد نشانه شناختی به مفهوم رنگ و کاربست آن در قرآن کریم، دوفصلنامه علمی پژوهشی: پژوهش های زبان شناختی قرآن
- ▶ میرصانع، سید محمدحسین (۱۳۹۵) مقاله بررسی آثار رنگ ها بر روان انسان با تکیه بر قرآن و احادیث،
- ▶ مراجعه به اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و تهیه مقاله و عکس از خانم کاهری
- ▶ معینی، علیرضا و امیر فخریان، مصطفی (۱۳۹۳) مقاله بررسی ارتباط میان قابلیت های مذهبی و ماندگاری جمعیت در روستاهای محروم خراسان رضوی، مجله آمایش جغرافیای فضا، فصلنامه علمی پژوهشی دانشگاه گلستان
- ▶ وفایی فرد، مهدی (۱۳۸۴) در جستجوی هویت شهری بیرجند- وزارت مسکن و شهرسازی
- ▶ هاشمی زاده، سید عبدالحسین (۱۳۸۵) سریشه گوهر ناشناخته کویر- مشهد
- ▶ مصاحبه با آقای حسن نژاد، دهیار روستا (۱۳۹۴ و ۱۳۹۵) آرشیو صدا و سیما خراسان جنوبی
- ▶ مصاحبه با خانم عبدالهی خیاط در روستا (۱۳۹۶ و ۱۳۹۷)
- ▶ مصاحبه و تحقیق میدانی از خانم ها طاووس رستم نژاد و زهره روایی از اهالی روستای چنشت (۱۳۹۶)
- ▶ درگاه های اینترنتی :

birjand.irib.ir ▶

mehrnews.ir ▶

khavarestan.ir ▶